

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2025»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2025»**

**PROCEEDINGS
of the XX International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2025»**

**2025
Астана**

УДК 001(06)
ББК 72я631
F96

**«ǴYLYM JÁNE BILIM – 2025» студенттер мен жас ғалымдардың
XX Халықаралық ғылыми конференциясы = XX Международная
научная конференция студентов и молодых ученых «ǴYLYM JÁNE
BILIM – 2025» = The XX International Scientific Conference for
students and young scholars «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2025». – Астана:
– 3813 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.**

ISBN 978-601-08-5373-7

**Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас
ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті
мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.**

**The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young
researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities. В сборник
вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по
актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.**

УДК 001(06)
ББК 72я431
F96

ISBN 978-601-08-5373-7

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2025

**СЕКЦИЯ БӨЛІМІ 10.1 МЕМЛЕКЕТ ЖӘНЕ ҚҰҚЫҚ ТЕОРИЯСЫ МЕН ТАРИХЫ,
КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ ҚҰҚЫҚ**

1470.	Асылбекова А.А.	Правовое регулирование искусственного интеллекта: зарубежный опыт и перспективы для Казахстана	6308
1471.	Аширбекова А.Б.	Қазақстан Республикасында Ұлттық алдын алу тетігі жүйесі	6314
1472.	Амирова Б.К.	Қазақстандағы жинақтаушы зейнетақы заңнамасының тарихи эволюциясы	6316
1473.	Бейбітұова І.Б.	Медицина қызметкерлерінің құқықтық жауапкершілігі	6319
1474.	Байтерекова К.Б., Ескендерова Г.Т.	Қазақстан Республикасындағы әлеуметтік сақтандыру жүйесінің қазіргі жағдайы	6323
1475.	Егежанова Д.Р.	О влиянии нормативной практики Верховного суда Республики Казахстан на административное судопроизводство	6326
1476.	Есентемирова А.М.	Некоторые вопросы становления законодательства о высшем и послевузовском образовании в Республике Казахстан	6330
1477.	Еркін Ә.	Коррупция и правовые методы борьбы с ней	6340
1478.	Жармаханбетова Б.А.	Права коренных народов и недропользование: проблемы соблюдения и защиты прав при добыче природных ресурсов на их территориях	6345
1479.	Жолдасбек М.Б.	Қазақстан Республикасындағы Конституциялық реформа: өзгерістерді талдау және олардың құқықтық жүйеге әсері	6348
1480.	Жеңіс Е.Е.	Салық заңнамасын жетілдіру мәселелері	6353
1481.	Жанаев Е.А.	Роль морали в правовых решениях и законодательных актах	6357
1482.	Кажтай А.Н.	Қауіпті құқықбұзушылықтардың қоғамға әсері	6360
1483.	Карсибек С.А.	ҚР Алқабилер сотының құқықтық жағдайы және шетел мемлекеттерімен салыстырмалық ерекшеліктері	6364
1484.	Көбеген А.М.	Әлеуметтік әл-ауқат пен қоғамның өркендеуінің құқықтық аспектілері	6367
1485.	Кошкенбек Б.Б.	Шетелде оқыту бағдарламаларын құқықтық реттелуі	6371
1486.	Қалыбаева А.Ә.	Қазақстандағы жаза қолданудың құқықтық санаға әсері	6377
1487.	Қалқазбек Н.Е.	Қазіргі заманғы құқық саласының өзекті мәселелері мен даму перспективалары	6380
1488.	Маликов Ж.Н.	Қазақстан Республикасының Конституциялық сот институтының қалыптасуы және қызметі	6383

1489.	Маратов А.Б.	Роль юристов защиты прав юридических лиц	6385
1490.	Отыншиева Г.	Құқықтық сана және мәдениеттің арақатынасы	6387
1491.	Роман К.Д.	Законодательные основы обеспечения информационной безопасности детей в Казахстане: вызовы цифровой эпохи	6390
1492.	Сұңғатов С.С.	Цифрландырудың азаматтардың әлеуметтік-экономикалық құқықтарын іске асыруға тигізетін ықпалы	6392
1493.	Салиханов А.Б.	Социальные барьеры реинтеграции бывших заключённых в Казахстане: причины стигматизации и пути преодоления	6396
1494.	Турегелдиев Б.У.	Жоғарғы соттың нормативтік қаулыларының құқықтық алаңдағы ықпалы	6402
1495.	Тәуірғалиева А.Б.	Киберқауіпсіздік: қылмыстардың алдын алу және заңнамалық шаралар	6405
1496.	Табанова Ж.А.	Защита прав женщин: международный аспект	6409
1497.	Тәжі Ә.Т.	Цифровизация прав граждан РК	6413
1498.	Тигай Б.А.	Проблемы налогового правоприменения в РК	6415
1499.	Шоманова К., Ясинова Д.	Адам құқықтарының қорғалуы және заңнамалық реттелуі	6423
1500.	Ібіжан Г.Ә.	Проблемы организации правовой помощи детям с ограниченными возможностями здоровья	6427
1501.	Yagmussova A.F.	The concept and types of social guarantees and the grounds for their provision under labor legislation	6431

СЕКЦИЯ БӨЛІМІ 10.2 АЗАМАТТЫҚ ЖӘНЕ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ҚҰҚЫҚ

1502.	Алмагамбетов М.	Кәсіпкерлердің құқықтары мен оның қорғалуы	6436
1503.	Булатова Л.Б.	Жасанды интеллектпен жасалған туындылардың құқықтық мәртебесі	6440
1504.	Ибрашев А.М.	Искусственный интеллект в трудовом праве: перспективы, риски и возможности	6443
1505.	Искаков Р.А.	Правовая природа договора о государственных закупках товаров в Республике Казахстан	6446
1506.	Көбеген А.М.	Әлеуметтік әл-ауқат пен қоғамның өркендеуінің құқықтық аспектілері	6452
1507.	Мырзаханов Ә.Е.	Қазақстан Республикасындағы ресми наградалар жүйесі: толықтырулар мен	6456

		өзекті мәселелер	
1508.	Нургалиева М.Е.	Трудовые права женщин и равенство на рабочем месте. Дискриминация как барьер для экономического прогресса	6459
1509.	Рустами-Кадырбекова Ж.	Ретроспективный анализ правового регулирования в области социального обеспечения	6464
1510.	Сураганова Д.Д.	Правовое регулирование игорного бизнеса в Республике Казахстан	6468
1511.	Третьяк М.В.	Тенденция к сокращению рабочего времени в развитых странах: баланс между производительностью и качеством жизни	6471
1512.	Третьякова Ж.В.	К вопросу имущественных правоотношений родителей и детей по законодательству Республики Беларусь	6475
1513.	Тыныбек кызы А.	Гибкие формы занятости в Казахстане и Кыргызстане: правовое регулирование дистанционной работы и самозанятости	6478
1514.	Тюлегенова А.А.	Правовые аспекты использования земли	6481

СЕКЦИЯ БӨЛІМІ 10.3 ҚЫЛМЫСТЫҚ СОТ ІСІН ЖҮРГІЗУ ТҮЛҒАНЫҢ, ҚОҒАМ МЕН МЕМЛЕКЕТТІҢ МҮДДЕЛЕРІН ҚОРҒАУДЫҢ МЕХАНИЗМІ РЕТІНДЕ

1515.	Азенова С.Р.	Сот сараптамасын тағайындау мен жүргізу: қылмыстық процестегі маңызы және жетілдіру жолдары	6485
1516.	Абдықадыр А.Б.	Қылмыстық әділет жүйесіндегі цифрлық технологиялар мен жасанды интеллект	6488
1517.	Байносерова А.Г.	Қолжазба сараптамасы дәлелдеу құралы ретінде: жаңа әдістер мен шешілмеген мәселелер	6495
1518.	Бахыт І.Б.	Уголовное судопроизводство как механизм защиты интересов личности, общества и государства	6500
1519.	Жакишева Д.К.	Арнайы білім және оларды қылмыстарды тергеу кезінде қолдану нысандары	6504
1520.	Жұмадулла Қ.Ф.	Жасанды интеллект пен криминалистика: қылмысты ашудағы жаңа дәуір	6508
1521.	Маратова А.М.	Понятие судебно-биологической экспертизы и ее значение для установления обстоятельств уголовного дела	6510
1522.	Шариф М.Қ.	Психологиялық портретті құру: сот сараптамасында қолдану тәжірибесі	6514
1523.	Жунусов Д.С.	Совершенствование качества судебных экспертиз: организационно-правовой подход	6517
1524.	Khamidullina R.	Jury Trials in the Criminal Justice System: A Comparative Analysis of the U.S. And	6520

		Kazakhstan Models	
1525.	Киікбай Б.С.	Онлайн алаяқтық қылмыстық құқық бұзушылықтарын тергеп-тексерудің өзекті мәселелері	6523
1526.	Салимжуаров Г.Ф.	Перспективы использования искусственного интеллекта в производстве судебных экспертиз	6528
1527.	Серіктай Н.Ө.	Тергеушінің жеке басының кәсіби-психологиялық сипаттамасы	6531

СЕКЦИЯ БӨЛІМІ 10.4 ҚЫЛМЫСТЫҚ САЯСАТ ЖӘНЕ ҚЫЛМЫСТЫҚ ЗАҢНАМА: ЗАМАНАУИ СЫН-ҚАТЕРЛЕР ЖӘНЕ ОЛАРДЫ ШЕШУДІҢ ТИІМДІ ЖОЛДАРЫ

1528.	Адильхан Х.Б.	Қылмыс пен жазаның психологиялық қырлары: кінә және жауапкершілік сезімі	6536
1529.	Арзанбекова К.Қ.	Геноцид және оның халықаралық құқықтағы орны	6538
1530.	Ахметжанова А.А.	Правовое обеспечение информационной безопасности Республики Казахстан: вызовы и перспективы	6540
1531.	Айзак А.Ж.	Әлеуметтік факторлар мен экономикалық қысымның қылмысқа ықпалы	6544
1532.	Әжібекова А.Е.	ҚР жасөспірімдер арасындағы буллингке қарсы шаралар мен шетелдік тәжірибе	6546
1533.	Болатбекова А.А.	Қылмыс пен жазаның қоғамдағы әлеуметтік-мәдени ықпалы	6552
1534.	Бөлебай А.Б.	Қазақстан Республикасында кәмелетке толмағандарға қатысты зорлық-зомбылық қылмыстарының алдын алу мәселелері	6555
1535.	Дүйсен Қ.А.	Адам саудасының құрбандарын анықтау және қорғау механизмдері	6563
1536.	Карсибек С.А.	Жыныстық қолсұғылмаулыққа қарсы жасалған қылмыстардың латенттілігі: себептері және шешу жолдары	6566
1537.	Кенеспек Д.М.	Қазақстан Республикасындағы қылмыстардың қайталану себептері мен алдын алу жолдары	6569
1538.	Кийкбай Н.К.	Жалған ақпарат тарату және оның қылмыстық-құқықтық салдарлары: ақпараттық кеңістікте қауіпсіздік пен жауапкершілік мәселелері	6572
1539.	Кожанова Д.Р.	Реформа уголовного законодательства Республики Казахстан: анализ реализации положений концепции УК 2014 года через призму десятилетнего опыта	6575
1540.	Көбейсін Ө.Т.	Кінә мен оның қос нысаны: қазіргі қылмыстық құқықтағы ерекшеліктер мен проблемалар	6578
1541.	Койчубекова А.А.	Уголовная ответственность за	6580

		насильственные действия сексуального характера	
1542.	Қабдылова А.Қ.	Кибербуллингтың алдын алудың құқықтық мәселелері	6585
1543.	Мырзаханов Ә.Е.	Қазақстан Республикасындағы ресми наградалар жүйесі: толықтырулар мен өзекті мәселелер	6590
1544.	Орынбай Ш.А.	Кәмелетке толмағандардың қылмыстық жауапкершілігі	6593
1545.	Сайлаубек М.Ж.	Қылмыстық құқықтағы өзін-өзі қорғау шегінің әлеуметтік және құқықтық аспектілері	6597
1546.	Төрехан А.Ә.	Тұрмыстық зорлық-зомбылық; қылмыстық жауаптылық және әділ жаза тағайындау мәселелері	6600
1547.	Тюлегенова А.А., Куатова Р.Е.	Совершествование превентивных мер в рамках реализации антикоррупционной политики в РК	6607

СЕКЦИЯ БӨЛІМІ 10.5 ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЖАРИЯ ҚҰҚЫҚ: ЖАҢА ҚАУІП-ҚАТЕРЛЕР ТЕГЕУРІНДЕРІ

1548.	Алиев Е.	Правовое регулирование международных железнодорожных перевозок в Республике Казахстан	6611
1549.	Аршабаева Р.С.	Заманауи құлдықпен күрестегі халықаралық құқықтың тиімділігі мен мәселелері	6616
1550.	Данияр Ә.А.	Роль международных организаций в урегулировании вооруженных конфликтов	6620
1551.	Кабдрахманов А.Е.	Анализ правового регулирования защиты прав трудовых мигрантов: опыт Казахстана и России в контексте международных стандартов	6626
1552.	Qodirova T.R.	The role of the United Nations High Commissioner for refugees in protecting refugee rights	6631
1553.	Медетова М.Б.	Азаматтық авиациядағы алғашқы халықаралық қауіпсіздік стандарттары: пайда болу және тарихи негіздері	6634
1554.	Мыктыбаева Д.А.	Регулирование вопросов трудовой деятельности трудящихся-мигрантов в международных соглашениях Республики Казахстан	6640
1555.	Мырзаханов Ә.Е.	Қазақстан Республикасындағы ресми наградалар жүйесі: толықтырулар мен өзекті мәселелер	6645
1556.	Рублевский А.А.	Этическая дилемма статуса эмбриона	6648
1557.	Тулеген А.С.	Правовые проблемы назначения и исполнения наказания в деятельности международных уголовных трибуналах ad hoc	6652

**10.6 ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КОММЕРЦИЯЛЫҚ АРБИТРАЖ ЖӘНЕ ЦИФРЛАНДЫРУ
ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЖЕКЕ ҚҰҚЫҚ**

1558.	Акынов Д.М.	Правовые механизмы обеспечения исполнения обязательств государствами-членами ЕАЭС	6657
1559.	Ануарбек А.	Применение блокчейн-технологий в международном коммерческом арбитраже: правовые вызовы и перспективы	6661
1560.	Жаксылыков К.К.	Особенности правового регулирования отношений, возникающих из международного договора купли-продажи товаров	6665
1561.	Каримова Ф.Х.	Защита персональных данных в международном частном праве	6669
1562.	Мирзоева М.М.	К вопросу о сущности деловой репутации	6675
1563.	Раджабов М.Д.	Трудовые права иностранных граждан в международном частном праве	6679

10.7 ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ҚҰҚЫҚ ЖӘНЕ БҰҰ-НЫҢ ТҰРАҚТЫ ДАМУ МАҚСАТТАРЫ

1564.	Ануарбек А.	Международное экологическое правосудие: теоретические основы и практические аспекты	6683
1565.	Burieva M.S.	The role of international organizations in regulating the use of water resources of transboundary rivers and lakes	6687
1566.	Nasreddinzoda N.	The role of regional organizations in achieving the SDGs: international legal aspects	6691
1567.	Шалгымбаева А.Н.	Комиссия международного права ООН: регулирование экологических аспектов вооруженных конфликтов	6693

СЕКЦИЯ 11**АРХИТЕКТУРА И СТРОИТЕЛЬСТВО****ПОДСЕКЦИЯ 11.1 СТРОИТЕЛЬСТВО**

1568.	Аманжолова Ш.Ф.	Қарқынды құрылыс жағдайындағы Астана қаласының жер асты сулары деңгейінің өзгерісін болжау	6698
1569.	Батирбекова А.Т.	Численное моделирование работы стены в грунте с распорной системой в условиях плотной застройки	6702
1570.	Бекетов Д.Н.	Энергоэффективность в строительстве: симуляция влияния ориентации зданий на потреблении энергии в Астане	6707

Пайдаланған әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы. 1995 жылғы 30 тамыздағы (2022 жылғы 8-маусымдағы өзгерістер мен толықтырулармен).
2. 1 Булгакова Д.А. Теория государства и права. Учебное пособие. – Алматы: Юридическая литература, 2004. С.38.
3. Тапчанян Н.М. Правосознание и правовая культура личности в условиях современной России: Автореф. дис. ... к.ю.н. - М., 1999, - С. 47.
4. Сапарғалиев Ғ.С. Ибраева А.С. Мемлекет және құқық теориясы. Оқулық. - Астана, Фолиант; 2007, - 79.б.

УДК 34.03

ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ИНФОРМАЦИОННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ДЕТЕЙ В КАЗАХСТАНЕ: ВЫЗОВЫ ЦИФРОВОЙ ЭПОХИ

Роман Куат Дулатович

*докторант юридического факультета
Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилёва
научный руководитель – к.ю.н., профессор
Сактаганова Индира Советовна*

Развитие цифровых технологий и искусственного интеллекта открыло для детей новые возможности обучения и общения, но одновременно создало значительные риски. Комитет ООН по правам ребёнка подчёркивает, что «права каждого ребёнка должны уважаться, охраняться и осуществляться в цифровой среде» [6]. В Казахстане растёт осознание необходимости обеспечения безопасной среды для детей в Интернете. Так, в феврале 2025 г. на круглом столе в Астане правительство вместе с ЮНИСЕФ объявили о запуске программы «Защита детей от онлайн-насилия, жестокого обращения и эксплуатации». В итогах мероприятия отмечено, что Казахстан «усиливает законодательные и образовательные меры» по защите детей в цифровой среде [7]. Однако учащиеся сталкиваются с кибербуллинг, экстремистскими и порнографическими материалами, несанкционированным сбором их данных и другими угрозами [7], [8]. Это актуализирует задачу анализа существующих правовых механизмов и выявления способов их совершенствования.

Использование несовершеннолетними цифрового пространства сопряжено с рядом серьёзных проблем. По данным исследований, рост киберпреступности против детей, распространение в Сети вредоносного контента (сцены насилия, порнографии), а также пропаганды суицидального и криминального поведения оказывают отрицательное влияние на здоровье и психику подростков [8]. По результатам опроса ЮНИСЕФ «Kazakhstan Kids Online» (2023), около 15% казахстанских детей ежедневно сталкиваются с нежелательным контентом, а 21% подвергались кибербуллингу [7]. Кроме того, сохраняется угроза онлайн-проституции и торговли детьми, нарушения приватности личных данных ребёнка и манипулирования его сознанием через алгоритмический подбор информации. Несовершеннолетние особенно уязвимы к этим рискам вследствие отсутствия полного понимания угроз и незрелости психики, поэтому государство призвано обеспечить специальную правовую защиту [6], [8].

Казахстан ратифицировал Конвенцию ООН о правах ребёнка (CRC) в 1994 г., и этот документ служит базой для защиты детей на государственном уровне [5]. В частности, Общий комментарий Комитета по правам ребёнка № 25 (2021) устанавливает, что

государства-участники должны обеспечивать реализации прав детей в цифровой среде, включая защиту от вредной информации и уважение неприкосновенности частной жизни [6]. Международные инициативы подчеркивают необходимость цифровой грамотности, осведомлённости о рисках Интернета и сотрудничества с IT-индустрией для создания безопасных онлайн-платформ. Например, эксперты ЮНИСЕФ отмечают, что использование ИИ в образовании должно учитывать принципы CRC и направлено на обеспечение безопасности детей и защиты их прав [9]. Несмотря на значительный международный опыт, в Казахстане сложилась собственная правовая база по защите детей онлайн, требующая непрерывного развития [8].

В конституции Казахстана высшим приоритетом провозглашены права и свободы человека, к которым относятся интересы ребёнка. Специальный Закон «О правах ребёнка в Республике Казахстан» (2002) провозглашает охрану детства важнейшей задачей государства. В ст. 34 и 36 этого закона закреплено, что государство обязано обеспечивать доступ детей к информации и одновременно защищать их от информации, вредящей здоровью и развитию [2]. К примеру, запрещено распространение через СМИ материалов с порнографией, культами насилия и т.п., оскорбляющих достоинство ребёнка [2].

Конкретные механизмы установлены Законом РК «О защите детей от информации, причиняющей вред их здоровью и развитию» (2018 г., № 169-VI). Его цель заключается в регулировании отношений, возникающих при реализации права детей на получение информации и защите их от вредоносной информации [3]. В законе введён ряд ключевых понятий: «возрастная классификация», «знак возрастной категории», «доступ детей к информации» и др. [3]. Закон налагает обязательства на органы власти и владельцев информационной продукции по ограничению доступа несовершеннолетних к неподходящему контенту и введению маркировки возрастных категорий [3].

Общий закон «О персональных данных и их защите» (2013) распространяет нормы защиты информации на всю совокупность граждан, включая несовершеннолетних [4]. Хотя закон прямо не выделяет детей, его положения о согласии на обработку данных и обязанностях операторов применимы к данным ребёнка. Согласно этому закону, обработка персональной информации возможна только с согласия субъекта или его законного представителя.

В настоящее время специфических законов об ИИ нет, но ИКТ-регулирование развивается. Законом «Об информатизации» (2015) введено понятие «интеллектуального робота» как элемента ИИ. В 2024 г. принята «Концепция развития искусственного интеллекта на 2024–2029 годы», которая предусматривает обновление правовых и этических норм применения ИИ, включая стандарты безопасности данных и управления рисками.

Внедряются и организационные меры. Так, в 2023 г. Министерством просвещения был создан Комитет по охране прав детей, а в регионах назначены уполномоченные по правам ребёнка для рассмотрения жалоб и продвижения инициатив по защите детства [10]. Проводятся образовательные программы по цифровой грамотности для школьников и родителей [9]. Несмотря на это, эксперты отмечают, что непростые вопросы остаются: дети могут обходить фильтры и подвергаться алгоритмическим манипуляциям, требующим специальных правовых решений [8].

Правовая система Казахстана предусматривает ряд механизмов защиты детей в цифровом пространстве: это и общие нормы о неотвратимости государственной охраны детства [2], и специализированный закон о вредной информации с возрастными ограничениями [3], и общие правила о защите личных данных несовершеннолетних [4]. Однако с развитием технологий необходимо ещё более чёткое законодательное регулирование. Учёные предлагают расширить контроль за приватностью детских данных, усилить блокировку опасного контента и формализовать возрастную верификацию [8]. Создание института уполномоченного по кибербуллингу и обязательное взаимодействие социальных платформ с органами власти также рассматриваются как перспективные меры [8]. В целом задача государственного регулирования состоит в сочетании превентивных

ограничений и образовательных программ, что соответствует и международным рекомендациям (Общий комментарий CRC № 25) [6].

Список использованной литературы:

1. Конституция Республики Казахстан (принята 1995).
2. Закон Республики Казахстан от 8 августа 2002 г. № 345-ІІ «О правах ребёнка в Республике Казахстан» (с изм. и доп., действующая редакция).
3. Закон Республики Казахстан от 2 июля 2018 г. № 169-VІ «О защите детей от информации, причиняющей вред их здоровью и развитию» (с изм., действующая редакция).
4. Закон Республики Казахстан от 21 мая 2013 г. № 94-V «О персональных данных и их защите» (с изм., действующая редакция).
5. Конвенция ООН о правах ребёнка (CRC), 1989 (ратифицирована Казахстаном в 1994).
6. Committee on the Rights of the Child. General Comment No. 25 (2021) on children's rights in relation to the digital environment. UN Doc. CRC/C/GC/25 (2 March 2021).
7. UNICEF Kazakhstan. *Дети в цифровом мире: Казахстан усиливает защиту*. Пресс-релиз, 24 февраля 2025.
8. Zhumabekova K., Kegembayeva Z., Otarbayeva A. et al. *Ensuring children's online safety in Kazakhstan: balancing protection from harm with rights to information access*. Security & Human Rights Monitor (2024).
9. UNICEF, *Artificial intelligence in secondary education: UNICEF and NURIS launch a joint education project*, 15 March 2024.
10. Официальный сайт Правительства РК. *Уполномоченные по правам ребёнка назначены в 16 регионах Казахстана*. Новости (2024).

ӘОЖ 342.734

ЦИФРЛАНДЫРУДЫҢ АЗАМАТТАРДЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚҰҚЫҚТАРЫН ІСКЕ АСЫРУҒА ТИГІЗЕТІН ЫҚПАЛЫ

Сұңғатов С.С.

*Заң факультеті «Құқықтану» мамандығының 1 курс магистранты
Ғылыми жетекші – з.ғ.д., профессор
Ибрагимов Жамаладен Ибрагимович*

Цифрлық технологиялардың қарқынды дамуы жағдайында әлем адамның негізгі құқықтарын іске асыру нысандарын қайта қарау қажеттілігіне тап болады. Цифрландыру қоғамдық өмірдің барлық салаларына — экономикадан денсаулық сақтауға, білімнен әлеуметтік қорғауға енеді. Цифрлық трансформациялардың лайықты өмір сүру деңгейін қамтамасыз етуде шешуші рөл атқаратын азаматтардың әлеуметтік-экономикалық құқықтарын іске асыруға әсері туралы мәселе ерекше өзекті болып отыр.

Мемлекеттік басқару контекстіндегі цифрландыру деп қызметтердің тиімділігі мен қолжетімділігін арттыру үшін цифрлық технологияларды енгізу процесі түсініледі. А.И. Пригожин атап өткендей, цифрландыру – бұл "процестерді оңтайландыру және өмір сапасын арттыру мақсатында цифрлық технологияларды күнделікті қызметке біріктіру" [1].

Мемлекеттік саясат контекстінде экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы (ЭЫДҰ) ұсынған цифрлық үкіметтің анықтамасын атап өткен жөн. ЭЫДҰ мәліметтері бойынша, цифрлық үкімет "цифрлық технологияларды қоғамдық құндылықты қалыптастыру үшін үкіметтерді модернизациялау стратегияларының ажырамас бөлігі ретінде пайдалану"